१२. सलाम–नमस्ते !

"का रे शेख? तुला मधुमेहाचं दुखणं वगैरे आहे का?"

"नाही मॅडम. खाऊ घरी न्यावा म्हटलं. घरात लहान मुलं आहेत. माझ्यापेक्षा त्यांनाच याची गोडी जास्त."

"तुला किती मुलं आहेत?" मी विचारलं. ती तेवढीशी मिठाई घरी जाऊन पुरली असती की नाही, कोणास ठाऊक!

"मॅडम, मला एक मुलगी आहे. शिवाय माझी भाचीपण माझ्याकडेच असते."

"का बरं? तुझी भाची तुझ्याकडे का असते?"

"माझी बहीण झुबेदा विधवा आहे आणि ती आमच्याकडेच राहते."

मला ते ऐकून शेखबद्दल वाईट वाटलं. तो एक छोटा दुकानदार होता. तो काही खूप कमवत नव्हता, त्यामुळे त्याच्या कुटुंबाविषयी आणखी माहिती काढावीशी मला वाटली.

ऑनलाईन टेस्ट

वाचा व समजून घ्या.

जाणून घेऊया.

उजळणी

भागीदारी (Partnership)

एखादा व्यवसाय चालू करताना जागा, कच्ची सामग्री इत्यादींसाठी पैसे लागतात. त्या रकमेला भांडवल म्हणतात. अनेकदा दोन किंवा अधिक व्यक्ती मिळून भांडवल गोळा करतात. म्हणजेच त्या व्यक्ती भागीदारीत गुंतवणूक करून व्यवसाय सुरू करतात. भागीदारीच्या व्यवसायात बँकेमध्ये भागीदारांचे संयुक्त खाते असते. त्या व्यवसायासाठी भांडवलाची ज्या प्रमाणात गुंतवणूक असते त्या प्रमाणात व्यवसायात झालेला नफा किंवा तोटा याचे वाटप केले जाते.

उदा. झेलम व अथर्व यांनी अनुक्रमे 2100 व 2800 रुपये भांडवल घालून व्यवसाय चालू केला. त्यांना 3500 रुपये फायदा झाला. तो कसा वाटावा ?

उकल : भांडवलाचे प्रमाण काढू. 2100:2800 म्हणजे $\frac{2100}{2800} = \frac{3}{4}$ म्हणून भांडवलाचे प्रमाण 3:4 आहे.

नफ्याचे वाटप भांडवलाच्या प्रमाणात करायचे आहे. झेलमचा नफा $3x$ व अथर्वचा नफा $4x$ मानू.

$\therefore\ 3x + 4x = 3500$ एकूण नफा 3500 आहे.

$\therefore\ 7x = 3500$ $\therefore\ x = 500$

झेलमला $3x = 1500$ रुपये व अथर्वला $4x = 2000$ रुपये नफा मिळेल.

उदा. एका व्यवसायात चिन्मय आणि सॅम यांनी 130000 रुपये भांडवल 3:2 या प्रमाणात गुंतवले तर प्रत्येकाची गुंतवणूक किती ? या व्यवसायात त्यांना 36000 रुपयांचा नफा झाला, तर प्रत्येकाचा नफा किती असेल ?

उकल : चिन्मय आणि सॅम यांच्या गुंतवणुकीचे प्रमाण 3:2 आहे.

गुंतवणुकीच्या **प्रमाणात** नफ्याची वाटणी होते म्हणून नफ्याचे प्रमाण 3:2 असेल.

चिन्मयची गुंतवणूक $3y$ व सॅमची गुंतवणूक $2y$ मानू.

$3y + 2y$ = एकूण गुंतवणूक

$\therefore\ 5y = 130000$

$\frac{5y}{5} = \frac{130000}{5}$ ..... (5 ने भागून)

$\therefore y = 26000$

$\therefore$ चिन्मयची गुंतवणूक $= 3y$

$= 3 \times 26000$

$= 78,000$

सॅमची गुंतवणूक $= 2y$

$= 2 \times 26000$

$= 52000$

चिन्मयचा नफा $3x$ व सॅमचा नफा $2x$ मानू.

$3x + 2x$ = एकूण नफा

$5x = 36000$

$\frac{5x}{5} = \frac{36000}{5}$ ..... (5 ने भागून)

$\therefore\ x = 7200$

$\therefore$ चिन्मयचा नफा $= 3x$

$= 3 \times 7200$

$= 21600$

सॅमचा नफा $= 2x$

$= 2 \times 7200$

$= 14400$

वाचा व समजून घ्या .

gurumauli

Let's learn. **Partnership**

revision

When starting a business enterprise, money is required for an office, raw materials, etc. This amount is called the capital. Often, two or more people put in money for the capital. In other words, these people start a business by investing in the partnership. In a business partnership, all partners have a joint account in a bank. The profit made or the loss incurred is shared by the partners in proportion to the money each one has invested.

Example Jhelum and Atharva invested 2100 and 2800 rupees respectively and started a business. They made a profit of 3500 rupees. How should it be shared?

Solution : Let us find out the proportion of the investments.

$2100:2800 = \frac{2100}{2800} = \frac{3}{4} = 3:4$. $\therefore$ Proportion of investments is 3:4.

The profit must also be shared in the same proportion.

Let Jhelum's profit be $3x$ and that of Atharva, $4x$. Then,

$3x + 4x = 3500$ as total profit is 3500.

$\therefore 7x = 3500$ $\therefore x = 500$

Jhelum's share = $3x$ = 1500 rupees and Atharva's share = $4x$ = 2000 rupees.

Example Chinmaya and Sam invested a total of 130000 rupees in a business in the proportion 3:2 respectively. What amount did each of them invest? If their total profit was 36000 rupees, what is the share of each?

Solution : The proportion of Chinmaya's and Sam's investment is 3:2.

The profit is shared in the same **proportion** as the investment, hence, proportion of profit is 3:2.

Let Chinmaya's investment be $3y$ and Sam's $2y$.

$3y + 2y$ = Total investment.

$\therefore 5y = 130000$

$\frac{5y}{5} = \frac{130000}{5}$ ..... (dividing by 5)

$\therefore y = 26000$

$\therefore$ Chinmaya's investment $= 3y$

$= 3 \times 26000$

$= 78,000$

Sam's investment $= 2y$

$= 2 \times 26000$

$= 52000$ rupees

Let Chinmaya's profit be $3x$ and Sam's $2x$.

$3x + 2x$ = Total Profit

$5x = 36000$

$\frac{5x}{5} = \frac{36000}{5}$ .... (dividing by 5)

$\therefore x = 7200$

$\therefore$ Chinmaya's profit $= 3x$

$= 3 \times 7200$

$= 21600$

Sam's profit $= 2x$

$= 2 \times 7200$

$= 14400$ rupees

understand.

gurumauli

Chaturbhuj : No, I'm leaving. You're all crazy about cats in these parts. No one cares for men of worth. (Kicks out at the cat.)

Aunt : Don't hurt the cat – she hasn't done any harm.

Chaturbhuj : When it comes to a cat you're all heart, but you have no pity for human beings! (Exit)

Little Girl : (looking out) Come and see, Uncle Hari – what a big fat tail!

Hari : Whose tail – Chaturbhuj's?

Girl : No, the cat's !

Scene III

(On the road. Enter Chaturbhuj, bag in hand, without the cat.)

Sadhucharan : Sir, where's that cat of yours?

Chaturbhuj : It's dead.

Sadhucharan : How sad! How did it happen?

Chaturbhuj : (irritably) I don't know!

Paran : Hello! What's happened to your cat?

Chaturbhuj : It's dead.

Paran : No, really! How?

Chaturbhuj : The same way all of you'll die – by swinging at the end of a rope!

Paran : Good God, he's positively furious!

(A swarm of urchins run after Chaturbhuj, clapping and teasing him with cries of 'Pussy cat, Pussy cat'.)

- Curtain -

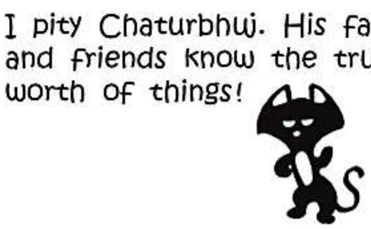

- Adapted from the translation of a play by Rabindranath Tagore

❖❖❖

- **men of worth :** great, valuable men
- **you're all heart :** you're very kind.
- **positively :** very
- **swarm :** a noisy group
- **urchins :** kids in the street.

Think and answer :

- Is the cat really dead?
- Why do the urchins tease Chaturbhuj?

understand.

८. आदर्श राज्यकर्ता

स्वराज्यस्थापनेपूर्वी महाराष्ट्रावर आदिलशाही, सिद्दी, पोर्तुगीज आणि मुघल या सत्तांचे वर्चस्व होते. या सत्तांविरुद्ध शिवाजी महाराजांनी संघर्ष केला. ते सर्व प्रकारच्या प्रतिकूल परिस्थितीस सामोरे गेले. त्यांनी स्वतंत्र व सार्वभौम असे स्वराज्य स्थापन केले. या स्वराज्याच्या कारभाराची व्यवस्था लावून दिली. स्वराज्याचे सुराज्य केले. महाराजांनी आपल्या कर्तृत्वाने नूतन सृष्टीच निर्माण केली. स्वराज्यस्थापनेसाठीचा संघर्ष करताना महाराज स्वत: अनेक मोठ्या धोक्यांना सामोरे गेले. अफलजखान भेटीचा प्रसंग, पन्हाळ्याचा वेढा, शायिस्ताखानावरील छापा, आग्र्यातून करून घेतलेली सुटका हे सर्व प्रसंग मोठ्या जोखमीचे होते. त्यांनी या सर्व प्रसंगांवर यशस्वी मात केली. त्यांतून ते सुखरूपपणे बाहेर पडले.

विचार करा.

जीवाला जीव देणारे सहकारी असल्याने शिवाजी महाराज स्वराज्य उभे करू शकले.

मैत्रीचे महत्त्व सांगणाऱ्या विविध भाषांतील म्हणी, वाक्प्रचार शोधा. उदा., A friend in need is a friend indeed.

संघटन चातुर्य : स्वराज्यकार्यासाठी महाराजांनी आपल्या सभोवतालच्या लोकांना प्रेरित केले. त्यांच्याकडे विलक्षण संघटनचातुर्य होते. त्या चातुर्याच्या जोरावर त्यांनी आपल्याभोवती शूर व जीवास जीव देणारे लोक गोळा केले. स्वराज्याच्या कार्यात त्यांच्या या सहकाऱ्यांनी आपल्या प्राणांची पर्वा न करता आपले कर्तव्य पार पाडले. अफजलखान भेटीच्या प्रसंगी अत्यंत धोक्याच्या क्षणी बडा सय्यद यास ठार करणारा जिवा महाला, पन्हाळगडचा वेढा ओलांडून जाताना शिवाजी महाराजांच्या भूमिकेत वावरणारा शिवा काशिद, महाराज विशाळगडाकडे जात असताना त्यांचा पाठलाग करणाऱ्या शत्रूची वाट रोखून धरणारा बाजीप्रभू देशपांडे, पुरंदरचा किल्ला लढवणारा मुरारबाजी देशपांडे, सिंहगड जिंकण्यासाठी धारातीर्थी पडलेला तानाजी मालुसरे, महाराजांच्या आग्र्याहून सुटकेप्रसंगी मोठी जोखीम पत्करणारे हिरोजी फर्जंद आणि मदारी मेहेतर अशी अनेक उदाहरणे स्वराज्य उभारणीच्या कार्यात आढळतात. महाराज आपल्या सहकाऱ्यांची काळजी घेत असत. उदाहरणार्थ, स्वराज्यस्थापनेच्या कार्यात कान्होजी जेधे हे त्यांच्याबरोबर आरंभापासून होते. उतारवयी ते आजारी पडले. त्या वेळी महाराजांनी त्यांना 'औषधोपचारात कोणत्याही प्रकारची हयगय करू नये' असे सांगितले.

रयतेची काळजी : स्वराज्यस्थापनेच्या कार्यात महाराजांचा शत्रूंशी संघर्ष चाललेला होता. शत्रूंच्या स्वाऱ्यांमुळे प्रजा त्रस्त होत असे. अशा वेळी रयतेची जास्तीत जास्त काळजी घेण्याचा महाराजांचा प्रयत्न असे. शायिस्ताखानाच्या स्वारीच्या वेळी महाराजांनी रोहिडखोऱ्याच्या देशमुखास रयतेसंबंधी आपले कर्तव्य पार पाडण्याविषयी ताकीद दिली. त्यांनी त्या देशमुखास गावोगाव हिंडून घाटाखाली जेथे सुरक्षित जागा असेल तेथे लोकांना नेण्यास सांगितले. या कार्यास 'एका घडीचा दिरंग न करणे' असे त्यास बजावले. पुढे महाराजांनी त्याला पुढीलप्रमाणे सक्त ताकिद दिली, 'जर रयतेची अशी काळजी घेतली नाही तर मुघल सैन्य येईल, लोकांना कैद करेल आणि त्याचे पाप तुमच्या माथी बसेल.' आपल्या सैनिकांकडून रयतेला त्रास होऊ नये, अशी काळजी महाराज घेत असत.

लष्करविषयक धोरण : महाराजांच्या लष्कराची शिस्त कडक होती. सैन्यास वेळच्या वेळी वेतन दिले जावे, याबाबत त्यांचा कटाक्ष होता. त्यांनी सैनिकांना वेतन रोख रकमेत देण्याची व्यवस्था

ऑनलाईन टेस्ट

६. नैसर्गिक प्रदेश

सराव

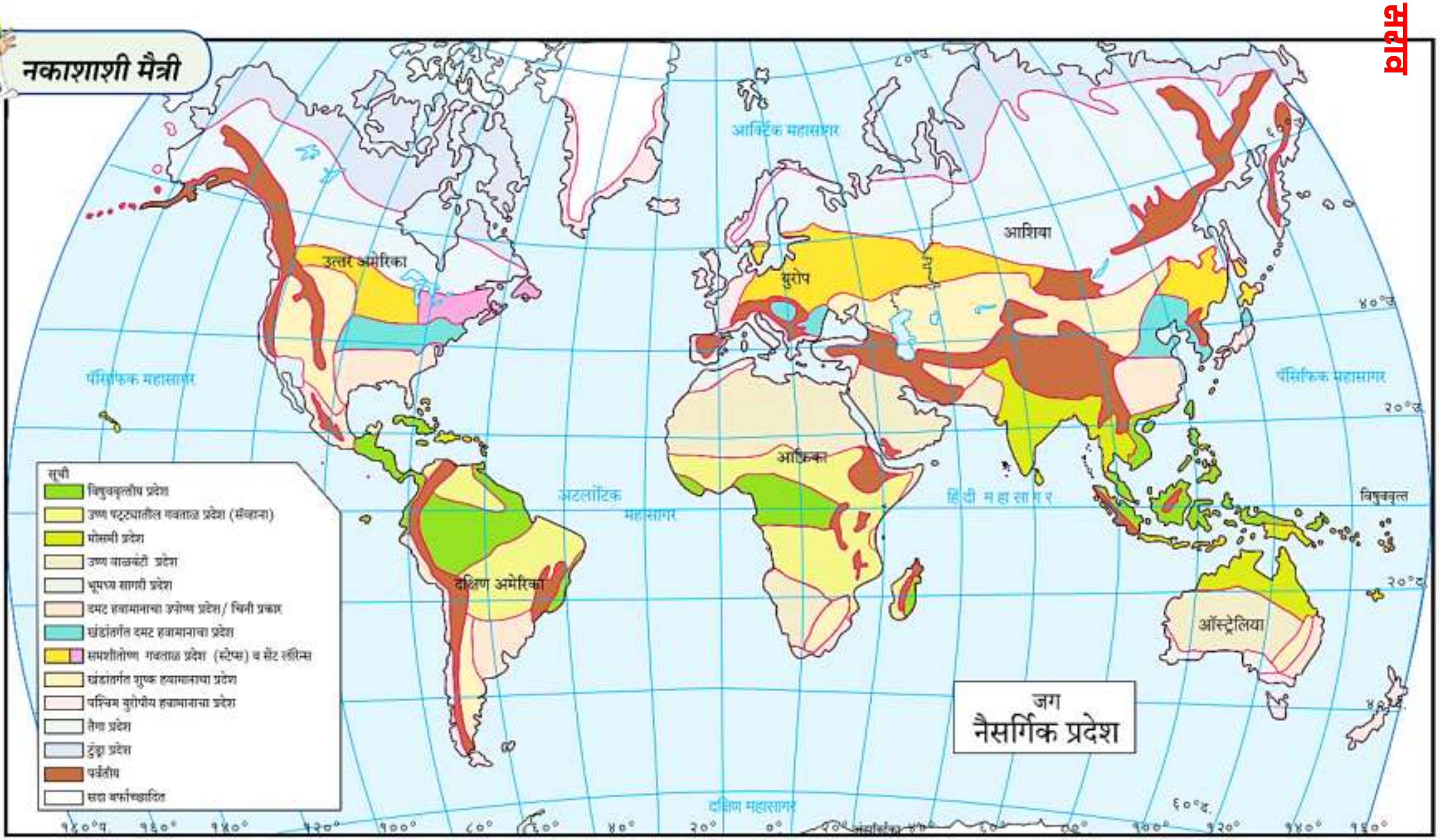

आकृती ६.१ : जगातील नैसर्गिक प्रदेश

वाचा समजून घ्या.

आकृती ६.१ चा वापर करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- भारतात कोणकोणते नैसर्गिक प्रदेश आढळतात?
- उष्ण वाळवंटी प्रदेशाचा जास्त भूभाग कोणत्या खंडात येतो?
- नैसर्गिक प्रदेशांत सर्वांत जास्त विविधता कोणत्या खंडात आहे?
- उत्तर गोलार्धाच्या तुलनेत दक्षिण गोलार्धात नैसर्गिक प्रदेश कमी असल्याचे कारण कोणते असेल?
- जगाच्या संदर्भात कोणत्या नैसर्गिक प्रदेशाचे क्षेत्र जास्त आहे?
- अंटार्क्टिका खंडासारखी परिस्थिती आणखी कोठे आढळते?
- मूळ रेखावृत्त ज्या भूभागावरून जाते, त्या भूभागात कोणकोणते नैसर्गिक प्रदेश आढळतात?

10. आपत्ती व्यवस्थापन

त्सुनामीचे विघातक परिणाम

1. इमारती, बांधकामे उद्ध्वस्त होतात.
2. जीवित व वित्तहानी मोठ्या प्रमाणावर होते.
3. किनाऱ्याजवळील होड्या व जहाजे यांची हानी होते.
4. झाडे मुळांपासून उन्मळून पडतात. मोठ्या प्रमाणावर भूस्खलन होते.
5. किनाऱ्यावरील मूळच्या जमिनीत बदल होऊन दलदलीचे प्रदेश निर्माण होतात.
6. वाहतुकीस अडथळे निर्माण होतात.
7. समुद्राशी संबंधित व्यवसाय/उद्योगधंदे यांवर विपरीत परिणाम होऊन जनजीवन विस्कळीत होते.
8. बंदराचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान होते.

उपाययोजना

सागरतळाशी होणाऱ्या भूकंपामुळे त्सुनामी लाट निर्माण झाल्यावर तात्काळ तिचा अंदाज घेऊन किनार पट्टीलगतच्या प्रदेशातील लोकांना धोक्याची सूचना देणे आवश्यक असते. यासाठी कृत्रिम भूस्थिर उपग्रहाची मोठी मदत होते.

वादळे (Storms)

थोडे आठवा. वादळे कशी निर्माण होतात? त्यांचे कोणकोणते परिणाम होतात?

मागील इयत्तेत आपण वादळनिर्मिती व त्याच्या परिणामांबद्दल माहिती घेतली आहे. समजा, तुम्ही एखाद्या वादळात अडकलात तर काय कराल?

हे नेहमी लक्षात ठेवा.

1. इमारतीवर पडून नुकसान करू शकणारी झाडे नियमित छाटा व नुकसान टाळा.
2. आपण घराबाहेर असल्यास नेमके कोठे आहोत ते जवळपासच्या नातलगांना, मित्रांना कळवा.
3. तुम्ही स्वत: बाहेर असलात, तर सुरक्षित ठिकाणी आश्रय घ्या.
4. गॅस रेग्युलेटरचा स्विच बंद करा. वीजपुरवठा खंडित करा.
5. तुमच्या नातलगांना, मित्रांना फोनच्या मदतीने संभाव्य संकटापासून सावध करा. त्यांना सुरक्षित जागी जाण्याची सूचना द्या.
6. घरापासून दूर असणाऱ्या इतर लोकांना घरात तात्पुरता आश्रय द्या.

कोण काय करते?

संयुक्त राष्ट्र संघटनेने एक स्थायी स्वरूपाची आंतरराष्ट्रीय संस्था (UNDP) 1965 साली स्थापन केली आहे. जगभरातील सुमारे 177 देश या संघटनेचे सदस्य आहेत. या संघटनेचे एक प्रमुख कार्य म्हणजे आपत्ती काळात साधनसामग्री, आर्थिक मदत तसेच स्वयंसेवक आपत्तीच्या ठिकाणी पाठवणे. यासोबतच मदतीसाठी आंतरराष्ट्रीय वैद्यकीय पथके व इतर तज्ज्ञांचे गटही पाठवले जातात.

टीप : इयत्ता सातवी भूगोल पाठ्यपुस्तकातील वारे या पाठामधील वादळांविषयीची माहिती वाचा.

13 ऑक्टोबर : आंतरराष्ट्रीय नैसर्गिक आपत्ती प्रतिबंध दिन.

जोड माहिती तंत्रज्ञानाची विविध नैसर्गिक आपत्तींचे परिणाम व उपाययोजना यांवर शिक्षकांच्या मदतीने Powerpoint Presentation तयार करून वर्गात सादर करा.

वाचा व समजून घ्या.

10. Disaster Management

Destructive effects of tsunami

1. Buildings and other constructions are destroyed.
2. There is large scale loss of life and financial loss.
3. Boats and ships near the coast get damaged.
4. Trees get uprooted. Landslides take place on a large scale.
5. Changes take place in the original land near the coast giving rise to swamps.
6. Traffic obstructions arise.
7. The business/industry related to the sea are adversely affected and normal day-to-day life is disrupted.
8. Large scale damage is caused to harbours.

Precautionary measures

When a tsunami wave is formed due to an earthquake on the sea floor, it is necessary that an immediate estimate is made of its progress and a warning of the danger is issued to the people in the coastal area. For this purpose, an artificial geostationary satellite is of great use.

Storms

Let's recall.

What gives rise to a storm?
What are their effects?

We have already learnt about the formation of storms and their effects. Suppose, you are caught in a storm. What will you do to keep yourself safe?

Always remember –

1. Regularly cut down trees or branches that are likely to fall and cause damage.
2. If you are outside, take shelter in a safer place.
3. If you are away from home, inform your close relatives and friends about your exact location.
4. At home, shut the valves of gas regulators and turn off the electric supply.
5. Make telephone calls to warn your relatives and friends about the probable danger. Tell them to go to a safer place.
6. Give temporary shelter to people who are far away from their homes.

National Institutions

United Nations established a standing international organisation (UNDP) in 1965. About 177 nations from all over the world are members of the the UNDP. One of the main functions of this organization is to send equipment, financial aid and also volunteers to the place of the distater. In addition, international medical teams and groups of other experts are also sent.

13th October International Day for Disaster Reduction

Note: Refer to the lesson on 'Winds' in the Std VII in the Geography textbook and read the part about storms.

Techno-support

With the help of your teacher prepare a power point presentation on 'Effects of Natural Calamities and Measures for their Management' and present it in the classunderstand.

१. कविता की पंक्तियाँ पूरी करो :
(क) बेटी युग में ----, ---- । ----, ---- गढ़ेंगे ।।
(ख) बेटी युग ----, ---- । ----, ---- उत्थान पर्व है ।

२. जानकारी लिखो :
(च) बेटी पर्व
(छ) शिक्षामय विश्व

नए शब्द समझो ।

माझा ऑनलाईन अभ्यास – सराव चाचणी

इयत्ता सातवी - मराठी	महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर
ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.	
11. बाली बेट	Click Here
12. सलाम नमस्ते	Click Here
13. अनामवीरा	Click Here
14. कवितेची ओळख	Click Here
इयत्ता सातवी - इतिहास	महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर
7. स्वराज्याचा कारभार	Click Here
8. आदर्श राज्यकर्ता	Click Here
9. मराठ्यांचा स्वातंत्र्यसंग्राम	Click Here

इयत्ता सातवी - नागरिकशास्त्र	महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर
4. मुलभूत हक्क भाग 1	लवकरच

इतर टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.